

Traszk i kumaki

1. O gatunkach

W Polsce żyje 19 rodzimych gatunków płazów. Są to: salamandra, traszki, kumaki, grzebiuszka, ropuchy, rzekotki i żaby. Niektóre źródła wykazują występowanie w Polsce 18 gatunków płazów – do niedawna nie uznawano za oddzielny gatunek rzekotki wschodniej, która nie została uwzględniona w obowiązującym „Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt”. Pozostałe gatunki są objęte prawną ochroną: ścisłą lub częściową. Zwierzęta te, dość licznie występujące na terenie całego kraju, przystosowane są do życia jednocześnie w dwóch środowiskach – lądowym i wodnym. Mogą sprawnie poruszać się na lądzie, oddychają tlenem atmosferycznym i mają wykształcone mechanizmy chroniące przed wysychaniem. W okresie godowym, w Polsce rozpoczynającym się od marca, większość płazów podejmuje wędrówkę do zbiornika wodnego, w którym samice składają jaja. Zbiornik z wodą nie musi mieć wielkich rozmiarów – może to być niewielki staw, oczko wodne, kałuża lub zwykły rów. Ważne jest natomiast, aby woda była obecna w nim kilka tygodni, gdyż tam właśnie młode płazy rodzą się i rozwijają.

2. Problemy

Płazy są zagrożone z wielu powodów, a najważniejszym z nich jest utrata miejsc rozrodu, tj. niewielkich zbiorników wodnych. Przyczyny takiego stanu mogą być naturalne (zarastanie, wysychanie) lub spowodowane przez człowieka – regulacja rzek, zasypywanie oczek wodnych, stawów i małych cieków, zanieczyszczenie wód oraz zmiany klimatu. Także osuszanie łąk, bagien i mokradeł ma negatywny wpływ na płazy. Nasilający się ruch samochodowy i budowanie dróg na trasie wędrówek płazów powoduje kolizje tych zwierząt z pojazdami, a także uniemożliwia lub utrudnia im przemieszczanie się.

Kumak nizinny i traszka grzebieniasta są przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000. Obydwa te gatunki zimują i rozmnażają się w podobnych miejscach, często występują razem w zbiornikach wodnych i są podatne na podobne zagrożenia. Działania na ich rzecz dotyczą przede wszystkim utrzymania siedlisk występowania, poprzez zapobieganie zarastaniu i wypłycaaniu oczek wodnych.

3. Działania

Ochrona czynna płazów to przede wszystkim ochrona ich miejsc rozrodu, czyli niewielkich zbiorników wodnych. Należy dbać o ich utrzymanie w stanie niezarośniętym, a także w miarę potrzeby pogłębiać, oczyszczać (ale tylko w odpowiednich okresach w roku) z nadmiaru roślinności i zalegającego na dnie osadu. Można także stworzyć nowe miejsca rozrodu, jeśli na danym obszarze ich brakuje. Ważny element stanowi rozpoznanie lokalizacji i tras sezonowych wędrówek płazów oraz ocena, czy istnieją istotne bariery lub pułapki utrudniające dotarcie do miejsc rozrodu i schronień.

4. Przykłady

Zabiegi ochronne na rzecz kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej prowadzone są na 6 obszarach Natura 2000.

Na obszarze Jeziora Szczecineckie Nadleśnictwo Szczecinek, spiętrzając wodę za pomocą zastawki, utworzyło płytkie rozlewisko, z którego mogą korzystać płazy.

Nadleśnictwo Chmielnik na obszarze Ostoja Szaniecko-Solecka cyklicznie dokonuje odmulania zbiornika wodnego, aby nie doprowadzić do jego zaniku. W 2019 r. w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych uszkodzeniu uległ wał ochronny otaczający śródlądne oczko wodne, miejsce występowania traszki grzebieniastej. Dzięki środkom finansowym wygospodarowanym w projekcie udało się przywrócić stan poprzedni poprzez wykonanie przetamowania w miejscu przerwania grobli.

W innych miejscach (Nadleśnictwa Augustów, Hajnówka) zapobiega się wypłycaaniu i zarastaniu zbiorników poprzez zapobieganie nadmiernemu ocienieniu lustra wody, które polega na usuwaniu zakrzaczeń w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników.

5. Ciekawostki

Traszki są niewielkimi płazami ogoniastymi, przypominającymi wyglądem jaszczurki, od których można je odróżnić po liczbie palców na przednich kończynach. Jaszczurki mają po 5 palców, natomiast traszki 4. W Polsce wyróżniane są 4 gatunki traszek. W okresie godowym samce traszek produkują charakterystyczne substancje zapachowe i mogą przybierać wyraziste, a nawet egzotyczne barwy. Traszka grzebieniasta swoją nazwę zawdzięcza dużemu grzebieniowi skórnemu obecnemu na grzbiecie i ogonie samców w okresie godowym.

Kumaki to płazy bezogonowe podobne do małych ropuszek, których ciało pokryte jest brodawkami. W Polsce występują 2 gatunki: kumak nizinny i kumak górski. Płazy osiągają długość ciała zaledwie od 4 do 6 centymetrów. Podczas ciepłych wieczorów, zwłaszcza przed burzą, wydają charakterystyczne, „huczące” odgłosy: kum, kum, kum, które trudno pomylić z innymi.

6. Mapa

Augustów, Hajnówka, Międzychód, Szczecinek, Wolsztyn, Chmielnik